

УДК 004.738.5:711.4:351.778:316.422

DOI 10.35433/PhilosophicalSciences.2(94).2023.140-150

УНІКАЛЬНІСТЬ ЯК ВИКЛИК ТА МОЖЛИВІСТЬ У СТАНОВЛЕННІ SMARTCITY

Є. В. Шкуров*

Сучасні технологічні зміни несуть потенціал радикального перетворення міського середовища. Концепція Smart City, що передбачає інтеграцію передових технологій у міське життя та інфраструктуру, відкриває нові горизонти для соціальної взаємодії та економічної діяльності. Однак виникає проблема універсалізації під час трансформаційних перетворень, яка може ігнорувати унікальні культурні та соціальні контексти різних міст. Існує ризик, що технології можуть призвести до стандартизації та втрати індивідуальності міст. У статті пропонується філософський аналіз впливу технологій на культурні практики та соціальні взаємодії в контексті «розумних міст», а також розглядається питання про збереження унікальності міського середовища в епоху соціокультурної та технологічної стандартизації. Smart City означає не лише нові технології, але й нові соціальні практики, що можуть підірвати місцеві культурні відмінності. Унікальність міста вимагає збалансованого підходу до інновацій, що враховує індивідуальність та історичність, та протистойть гомогенізації. Розвиток Smart City має відбуватися з урахуванням культурної та соціальної динаміки, зберігаючи місцеву ідентичність та сприяючи соціокультурному життю. Розробка Smart Cities вимагає філософської осмисленості та культурної чутливості, щоб технології розширювали, а не обмежували людські можливості, дозволяючи громадянам розвивати свою унікальність і вносити вклад у міське середовище. Водночас, важливо, щоб інновації у місті враховували культурні, соціальні та історичні аспекти, адже вони є ключовими для гармонійного та самобутнього розвитку міста.

Ключові слова: унікальність, місто, розумне місто, цифровізація, інформаційне суспільство.

* Кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та реклами (Державний торговельно-економічний університет, Київ, Україна)
e.shkurov@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0001-5947-599X

UNIQUENESS AS A CHALLENGE AND OPPORTUNITY IN THE FORMATION OF A SMART CITY

Y. V. Shkurov

Contemporary technological shifts harbour the potential for a radical transformation of the urban environment. The Smart City concept, which entails the integration of advanced technologies into city life and infrastructure, opens new horizons for social interaction and economic activities. However, a problem arises with the universalization during transformative changes, which may overlook the unique cultural and social contexts of different cities. There is a risk that technologies could lead to standardization and loss of cities' individuality. The article proposes a philosophical analysis of the impact of technologies on cultural practices and social interactions in the context of 'smart cities', and also considers the issue of preserving the uniqueness of the urban environment in an era of sociocultural and technological standardization. Smart City signifies not only cutting-edge technologies but also new social practices that could undermine local cultural distinctions. The uniqueness of a city requires a balanced approach to innovation that considers individuality and historicity, resisting homogenization. The development of Smart City should take into account cultural and social dynamics, maintaining local identity and promoting sociocultural life. The elaboration of Smart Cities necessitates philosophical mindfulness and cultural sensitivity so that technologies expand rather than limit human capabilities, allowing citizens to develop their uniqueness and contribute to the urban milieu. Concurrently, it is vital that innovations in the city consider cultural, social, and historical aspects, as they are key to harmonious and distinctive urban development.

Key words: uniqueness, city, smart city, digitization, information society.

Постановка проблеми.

Технологічні зміни впливають на фундаментальні аспекти людського існування в міському середовищі, включаючи культуру, економіку, соціальну структуру та освітні системи. Концепція Smart City передбачає не лише впровадження нових технологій, але й створення нових форм соціокультурної взаємодії. Разом з тим, концепція "розумного міста" не враховує місцеві культурні та соціальні контексти, нав'язуючи однорідні рішення різноманітним суспільствам. Без критичного підходу та усвідомленого планування, "розумні міста" можуть сприяти стиранню унікальних культурних та соціальних ландшафтів, замінюючи їх стандартизованими та гомогенними рішеннями, що призведе до культурної ерозії та втрати ідентичності.

Створення Smart Cities передбачає глобальну інтеграцію цифрових технологій у міську інфраструктуру з метою підвищення ефективності та

якості життя. Однак міста, прагнучи до інновацій, ризикують втратити культурні особливості та специфічну соціальну динаміку, які роблять кожне місто унікальним. Це може призвести до уніфікації міських просторів та втрати місцевої ідентичності, що позначиться як на соціокультурному житті міста, так і на інноваційно-економічному потенціалі регіону. У процесі проектування та розбудови Smart City важливо враховувати, що культурна ідентичність міста може бути осмислена на перетині різних областей знань, таких як філософія, психологія, соціологія, філологія, культурологія тощо. Вона полягає в тому, як мешканці міста сприймають себе та взаємодіють із іншими в рамках наявних соціокультурних структур. При створенні Smart City слід визнати та зберегти культурні особливості та соціальні відносини, які визначають унікальність та різноманіття міста.

Інновації та технологічні рішення мають бути впроваджені таким чином, щоб підтримувати та збагачувати культурну ідентичність, а не призводити до її стирання або уніфікації в рамках макдоналізованих рішень. Унікальність у філософському контексті визначається як системна властивість, що означає неповторність будь-якого об'єкта з точки зору його концепції, структури, основи або їх комбінацій. Традиційна онтологія лише обмежено торкалася питання унікальності. Наприклад, в онтологічному дискурсі унікальності присутні роздуми про діалектику між унікальним та ізолюваним. Унікальність, розглянута окремо від ізоляції, перетворюється на абстрактне поняття, схильне більше до визначення ідентичності, ніж до розуміння справжньої унікальності. Справжня унікальність передбачає наявність різноманіття як протиставлення однорідності.

Так серед інструментарію розвитку країн Європи використовується стратегія "Smart Specialisation" (Regional Innovation Strategies of Smart Specialization або RIS3) [14]. Розвиток міст в рамках RIS3 вимагає не лише інвестицій в технології та інновації, але й стратегічного планування, заснованого на унікальних якостях та потенціалі кожної місцевості. Це допомагає містам стати не лише "розумними", але й стійкими та конкурентоспроможними на світовому рівні. Водночас, збереження громадської та культурної особливості регіонів має критичне значення для функціонування міст в рамках стратегій Smart Specialisation. Регіональні інноваційні стратегії, орієнтовані на Smart Specialisation, повинні передбачати, що інноваційний ріст має враховувати та зміцнювати культурні та соціальні характеристики кожного міста, оскільки вони знаходяться в основі економічного та інноваційного потенціалу.

Аналіз досліджень і публікацій.

Унікальність Smart City та його соціокультурна ідентичність – це не

статична категорія, а скоріше комунікативна система, яка формується та переформулюється у різних соціальних та часових контекстах, що особливо актуально в світі зростання консервативних ідей та прагнення до інклюзивності та рівності. Вчені вказують, що місто, яке переживає цифрові зміни, подібне до палімпсесту, наголошуючи на тому, що воно вбирає у себе послідовні та різноманітні впливи [9]. С. Ківелу, Н. Боболос та А. Цалігопулос підкреслюють, що "розумні міста" не виникають миттєво, а еволюціонують через поступове накопичення втручань та трансформацій [9]. Дослідники концепції "розумних міст" К. Ноорінгсіх та Р. Сусанті зазначають, що її розбудовамає відбуватися, зберігаючи архітектурну спадщину та історичну пам'ять простору [10]. Л. Ульріка Сніс, А. Олссон та І. Бернхард наголошують, що системно-стратегічний підхід, який виявляє суть та шляхи розвитку "розумного міста", є фундаментальним для успішної цифрової трансформації [15]. К. Маркевич розглядає smart-інфраструктуру як частину сталого розвитку міст на даному етапі, беручи до уваги світовий досвід та перспективи України [2]. Таким чином, при розробці Smart City важливо враховувати культурну ідентичність як багаторівневу, перетинаючися та еволюційну конструкцію, що вимагає урахування різних соціальних груп та забезпечення їх участі та визнання. Цифрова трансформація міського соціокультурного життя та повсякденних практик його мешканців вимагає осмислення ключових тенденцій цифровізації міст.

Метою статті є філософсько-антропологічний аналіз унікальності міста в контексті його цифрової трансформації, зокрема дослідження аспектів унікальності Smart City, вивчення його як феномена міської культури та технологічного розвитку, а також виявлення потенційних філософських та етичних проблем, пов'язаних з інтеграцією унікальності в концепцію Smart City.

Методологія дослідження полягає у використанні засад соціальної філософії, філософської антропології та системного аналізу для встановлення специфіки унікальності у контексті онтології Smart City. Ми звертаємося до концепцій технологічного детермінізму та постмодернізму для осмислення того, як технологічні зміни впливають на культурні та соціальні структури міста. Феноменологічний підхід спрямований на дослідження унікальності міста як феномену, що впливає на сприйняття, досвід та поведінку його мешканців. Етичний аналіз спрямований на розгляд етичних дилем та питань, що виникають в результаті застосування нових технологій у міському середовищі та впливу їх на життя міста та його мешканців. Метод casestudy використаний для аналізу конкретних прикладів реалізації концепції Smart Cities, щоб дослідити, як унікальність впливає на їх розвиток та функціонування, зокрема Барселони, Амстердама, Києва.

Наукова новизна полягає у філософсько-антропологічному аналізі ролі унікальності у функціонуванні сучасного міста в контексті цифровізації та глобалізації.

Результати та дискусія. Будь-яка технологічна інновація або архітектурне нововведення повинно враховувати та підсилювати людський елемент. Міста не є просто фізичними просторами, але багатоаспектними соціально-технологічними квазіорганізмами, які розвиваються через взаємодію з мешканцями. Технології Smart City можуть пропонувати інструменти для підтримки цієї взаємодії, але також можуть загрожувати затьмарити або навіть замінити місцеву культуру та практики, якщо не будуть реалізовані з усвідомленням та повагою до місцевої унікальності.

При цьому планування та розвиток Smart Cities повинні прагнути не просто до ефективності та зручності, а й до зміцнення соціальних зв'язків, культурного різноманіття та особистої

ідентичності. Глокалізація в цьому сенсі стає процесом, який протистоїть культурній ерозії, викликаній глобалізацією, та підтримує культурну стійкість, дозволяючи глобальні впливи, але адаптуючи їх до місцевих умов таким чином, щоб посилити та зберегти місцеві традиції та цінності.

Інтеграція технологій в міське життя може змінити культурні звичаї та соціальні взаємодії, впливати на сприйняття простору і часу. Так, "розумне освітлення" у містах, що регулює світло відповідно до людської активності, може поліпшити екологічну ситуацію та сприяти енергозбереженню, однак також може змінювати суспільні практики та поведінку мешканців. Зокрема, у Києві впровадження концепції smart-вулиці на вулиці Салютній в 2019 році стало прикладом позитивних змін в урбаністичному середовищі [4]. Ця вулиця, обладнана безкоштовним Wi-Fi, системами сортування відходів, моніторингу якості повітря та іншими інноваційними сервісами, втілює в собі ідею комфортного і безпечного простору для громадян. Проте, важливо аналізувати, як такі зміни впливають на повсякденне життя та чи сприяють вони розвитку інклюзивності та збереженню культурної ідентичності міста [4], зокрема практикам дозвілля. З одного боку, це покращує умови життя мешканців, роблячи місто більш "живим" та відповідальним перед природою. Скажімо, встановлення системи громадського Wi-Fi на вулицях може змінити поведінку відвідувачів, спонукаючи їх проводити більше часу на відкритому повітрі. З другого боку, "розумне освітлення" може змінити соціальні звичаї, наприклад, зміщуючи час, коли люди виходять на прогулянку або змінюючи місця, які стають популярними для вечірнього відпочинку. Таким чином, технологія змінює та формує нові патерни поведінки та сприйняття міського простору.

Smart Cities повинні прагнути не просто до технологічної інтеграції, а й

до глибокого розуміння та поваги місцевих традицій та способів життя. В цьому контексті унікальність стає не лише викликом, але й основним ресурсом, який Smart City повинен прагнути захищати та розвивати. Розробка технологій Smart City вимагає уваги до специфіки культурного та соціального контексту, щоб технологічні рішення посилювали, а не підточували місцеву ідентичність. Це означає, що технології не повинні нав'язувати універсальні рішення, а повинні бути адаптовані до потреб та цінностей конкретної громади. Smart Cities мають бути розроблені таким чином, щоб вони могли служити підсилювачами місцевої культури, підтримувати та розширювати практики, які роблять кожне місце унікальним. Наприклад, у Барселоні впровадження "розумних" зупинок громадського транспорту, обладнаних Wi-Fi, USB-зарядками та інтерактивними екранами з інформацією про місто [3], дозволяє пасажиром не просто чекати транспорт, а й дізнаватися про культурні події або історію околиць, в яких вони перебувають.

У контексті Smart City, де технології проникають у кожен функцію міського простору, унікальність індивідуума також може опинитися під загрозою. Це обумовлено не тільки стандартизацією життєвих процесів, але й через те, що технології можуть посилити тенденції до уніфікації сприйняття та взаємодії людей з міським середовищем і один з одним. Унікальність людини – це виклик для Smart City, оскільки вимагає від технологічного розвитку врахування різноманіття людських потреб та цінностей. Це не просто питання технічної адаптації, а й питання філософської осмисленості та культурної чутливості. Врешті-решт, технології повинні розширювати людські можливості, а не звужувати їх, дозволяючи людям проявляти та розвивати свою унікальність у гармонії з міським простором. Соціальні інновації в Smart Cities мають

виходити з розуміння того, що людська унікальність є не перешкодою, а ресурсом, який може сприяти більш глибокому та різнобічному розвитку міського середовища. Це може означати створення міських просторів, які стимулюють самовираження та соціокультурне різноманіття, а також соціальну взаємодію. Так розробка цифрових культурних мап, які інтегрують історії, легенди та культурні місця, специфічні для кожного району міста, можуть дозволити мешканцям та туристам глибше зануритися в унікальну історію та культуру своєї місцевості.

Сучасні архітектурні тенденції акцентують увагу на унікальності як на цінності, яку слід зберігати та розвивати. Smart Cities стикаються з викликом інтегрувати технології таким чином, щоб не втратити унікальні риси кожного міста та його мешканців. Унікальність у цьому контексті стає можливістю для створення гнучких, адаптивних рішень, здатних врахувати та відобразити складну соціально-культурну структуру міста. Це вимагає відмови від універсалізму в плануванні та розробці, визнання цінності індивідуальних та неповторних підходів до розвитку міського середовища.

Інноваційний розвиток міста повинен виходити не тільки зверху вниз, але й знизу вгору, що є окремим предметом інтересу для філософії соціальної дії. Для розвитку Smart City важлива ініціативність місцевих представників культури, науки, бізнесу. Індивідуальна та колективна креативність, а також здатність суспільства адаптуватися та реагувати на нові виклики є основою перетворення міста в нову ефективну високотехнологічну структуру. При цьому важливим є знайти сильні сторони конкретних культур та міст, дозволяючи їм бути унікальними та самобутніми, а також використовувати свої особливості для кращого життя міста.

Технологічний детермінізм у контексті Smart Cities передбачає, що

технологічні інновації можуть бути рушійною силою змін, але також підкреслює необхідність готовності міст до ефективної інтеграції цих технологій, долаючи застарілі методології планування. При цьому глокалізація в Smart City повинна забезпечувати баланс між прийняттям глобальних технологій та зміцненням місцевих культурних практик. Це означає, що Smart City не повинен бути одноманітним продуктом глобальних стандартів, а місцем, де глобальні цифрові інновації адаптуються до місцевих умов, збагачуючи та зміцнюючи місцеві культурні наративи та соціальні структури.

Разом з тим, як зазначає Д. Сандел, сьогодні багато міст ще не готові стати в повній мірі Smart Cities: "Міста по всьому світу не дуже добре підготовлені до перетворення в Smart Cities. Багато викликів, пов'язаних із запуском проектів Smart City, наразі пов'язані з традиційними методологіями планування" [11: 1033]. Міста стикаються з проблемами планування, які не дозволяють ефективно інтегрувати технології Smart City. Традиційні методи часто орієнтовані на централізоване управління та не враховують активну участь громадян та місцевих спільнот у процесі розвитку міст, особливості їхньої культури.

Прикладом міста, де унікальність стала можливістю для розвитку smart-рішень, є Амстердам. Місто активно використовує індивідуальну та колективну креативність своїх жителів для створення інноваційних проектів. Амстердамський проект "Smart City" включає ініціативи, такі як "кліматичні вулиці" [7], де тестуються найновіші екологічні технології, а місцеві жителі можуть запропонувати свої ідеї щодо поліпшення міського середовища. Ці проекти демонструють, як технологічні інновації можуть бути засновані на місцевих знаннях та культурі. Вони не лише покращують екологічну ситуацію та загальну керованість міською інфраструктурою, але й сприяють

створенню сильного відчуття спільноти та прихильності до місцевих цінностей. Подібна філософія передбачає активне включення жителів у процес планування та розвитку міст, а також пошук нових, нетрадиційних архітектурних та технологічних рішень.

Цифрові технології інтегруються в соціальну систему міст і стають невід'ємною частиною їхнього функціонування. У найближчому майбутньому міста стануть середовищем "повсюдних розрахунків" ("ubiquitous computing"), метою яких є поліпшення взаємодії людини з комп'ютерами за рахунок їх фізичної доступності та одночасної невидимості для користувача [12: 410]. Основна задача цієї технології – зробити взаємодію людини з технологією непомітною, щоб дії з комп'ютерами стали природними, подібно до спілкування з іншою людиною. У контексті "повсюдних розрахунків" очікується, що цифрові системи в оточенні людей постійно активні та підключені або намагаються підключитися, "всеприсутні" [12: 410].

"Повсюдні розрахунки" відкривають можливості для гармонійного злиття технологій із повсякденним життям міських жителів, роблячи технологічну взаємодію більш інтуїтивною та менш інвазивною. Ця технологія може стати ключовим елементом у розробці Smart Cities, де унікальність та індивідуальність мешканців враховуються та цінуються. В такому підході унікальні характеристики кожного міста не просто зберігаються, а й використовуються для покращення якості життя та збагачення культурного та соціального досвіду його жителів.

З одного боку, "повсюдні розрахунки" відкривають перед містами широкі можливості. Вони дозволяють створювати більш інтелектуальну інтерактивну інфраструктуру, здатну адаптуватися до потреб жителів у реальному часі. Такі системи можуть покращити управління ресурсами, оптимізувати

транспортний рух, підвищити безпеку та в цілому поліпшити якість життя міських жителів. Так, Smart City може використовувати дані про поведінку та переваги жителів для створення системи громадського транспорту, що автоматично перелаштовується, яка адаптується до змінних потреб у реальному часі, забезпечуючи унікальні маршрути та розклади руху. Системи штучного інтелекту, здатні аналізувати унікальні патерни споживання води та електрики, можуть оптимізувати розподіл ресурсів у місті, запобігаючи перевитратам та сприяючи сталому розвитку.

А з другого боку, "повсюдні розрахунки" несуть в собі й певні ризики та виклики. Вони можуть призвести до посилення спостереження та збору даних без відповідної згоди або усвідомлення з боку громадян, що ставить під загрозу їхню приватність та автономію. Питання безпеки даних та захисту особистої інформації стають критично важливими у світі, де кожен пристрій може збирати та передавати інформацію. Це також може призвести до створення "паноптикуму" – системи всеосяжного нагляду, яку описував Мішель Фуко, де спостереження стає автоматизованим і всепроникаючим. Цей аспект може викликати занепокоєння щодо втрати особистої свободи та приватності, коли кожен аспект життя людини може бути зафіксований та проаналізований без її відома або згоди.

"Повсюдні розрахунки" можуть бути розглянуті як продовження тенденції деконструкції меж між приватним та суспільним життям. Так, постмодернізм часто заперечує ідею об'єктивної реальності і стверджує, що реальність суб'єктивно конструюється через мову, символи та технології. У цьому контексті, "повсюдні розрахунки" можуть бути інтерпретовані як інструменти, що змінюють наше сприйняття простору та часу, а також способи, якими ми взаємодіємо одне із одним та з міським простором.

В цілому, міста, базовані на "повсюдних розрахунках", представляють собою нову епоху в еволюції людського досвіду, де межі між людиною та машиною, природою та технологією стають все більш розмитими. Це порушує питання про природу людського буття та про те, як технології впливають на нашу здатність до самовизначення та самовираження. У перспективі, становлення Smart City може призвести до того, що люди почнуть сприймати технології не як інструменти для розширення своїх можливостей, а як обмежувальні сили, які визначають та формують фрейми їх поведінки та вибору.

Водночас Smart Cities та підлаштована під них формальна та неформальна освіта можуть посилювати капіталістичну логіку, зосереджуючись на технологічних інноваціях та ринковій конкуренції, замість того, щоб вирішувати більш глибокі соціальні проблеми, такі як бідність, нерівність та відчуження. Smart City та адаптована під нього освіта мають бути не просто інструментом для підготовки робочої сили до економіки, заснованої на знаннях. Так, наразі в умовах України та інших країн, де рівень життя недостатньо високий, навчання у сфері ІТ та інших галузях цифровізації стає своєрідним інструментом експлуатації, оскільки завдяки інтернету західні підприємства купують інтелектуальну працю професіоналів ІТ з України, Молдови, Індії тощо значно дешевше, ніж оплачували б її, коли б ці спеціалісти працювали у Західній Європі чи Америці. Така освіта може неусвідомлено сприяти створенню робочої сили, яка буде служити інтересам глобального капіталізму, а не місцевого регіону, в результаті чого праця та таланти спеціалістів із міст з низьким рівнем життя використовуються для задоволення потреб багатих країн, але не сприяють розвитку власної країни.

Освіта в Smart City також стає фрагментованою та мультидисциплінарною, відображаючи різноманіття реальностей та досвіду. Освітні програми повинні бути спрямовані на розвиток здатності учнів адаптуватися до постійно змінюваного світу, приймаючи різні точки зору та контексти, що постійно нашаровуються в умовах швидкоплинної моди, яка зумовлюється соціальними мережами, а також процесами глобалізації.

В таких умовах освіта повинна не просто передавати актуальне знання, але й озброювати індивідів навичками для адаптації до швидко змінюваних технологічних та соціальних умов: "Необхідно розробити освітні програми Smart City (подібно до підприємницьких освітніх програм), які б навчали на рівнях середньої та старшої школи, профтехучилищ, коледжів та університетів. Також потрібно створити професійні та бізнес-програми для керівників, менеджерів та робітників, які вже працюють" [11: 1034]. Освіта повинна сприяти розвитку громадян, що володіють функціоналом інформаційного суспільства, здатних критично мислити. У рамках Smart City, освіта повинна постійно адаптуватися до нових технологічних реалій, підготовляючи індивідів до ефективної роботи та взаємодії з новими технологіями.

Технології можуть стати засобом ухилення від прийняття особистої відповідальності, оскільки люди можуть почати покладатися на алгоритми та системи для прийняття рішень, що відсуває їх від усвідомленого вибору та осмисленого життя. Коли рішення перекладаються на машини, людина ризикує стати пасивним споживачем власного життя, замість активного учасника. Зважаючи на це, зростає важливість розвитку гуманітарної освіти в рамках Smart City-ініціатив. Курси з етики, естетики, філософії, історії мистецтва та культурних студій як в умовах формально, так і неформальної освіти

можуть допомогти громадянам розвивати критичне мислення, емоційну інтелігентність та глибоке розуміння соціальних процесів. Це, у свою чергу, підготує особистість до усвідомленого споживання та застосування технологій, підтримуючи ідентичність та культурне різноманіття.

Висновки. Наразі концепція Smart City активно розвивається. Водночас, вона опинилась перед викликом: як зберегти унікальність та різноманіття, застосовуючи технологічні інновації, які за своєю природою призводять до стандартизації явищ і процесів. При цьому унікальність міста може стати його основним активом і в умовах повсюдної цифровізації, якщо буде застосована для створення інклюзивного, адаптивного та стійкого міського середовища, що, у свою чергу, може підвищити якість життя його мешканців та сприяти більш гармонійному розвитку. Це включає в себе не тільки збереження матеріальних елементів культури, таких як архітектура та традиційні громадські простори, але й нематеріальні аспекти, такі як мова, мистецтво, ритуали та повсякденні практики.

Поряд із глобалізуючими цифровими технологіями у процесі цифрової трансформації міст має існувати діалог з місцевими звичаями, мовами та традиціями, таким чином підтримуючи багату мозаїку людського досвіду. Унікальність виступає одночасно як виклик та можливість: з одного боку, необхідно враховувати та зберігати унікальні культурні та історичні особливості кожного міста, з іншого – використовувати ці особливості як фундамент для інновацій та розвитку. Таким чином, Smart Cities повинні прагнути до поєднання верховенства технології та поваги до місцевої культурної унікальності.

Впровадження технологій у кожен аспект міського життя може привести до зміни культурних практик, соціальних взаємодій і навіть

людського сприйняття простору та часу. Технології можуть змінити спосіб, яким ми сприймаємо місто та наше місце в ньому, як ми взаємодіємо з іншими людьми і як взаємодіємо з навколишнім середовищем. Замість того, щоб нав'язувати стандартні технологічні рішення, Smart Cities повинні використовувати технології для посилення та вираження унікальних якостей та знахідок кожного міста, підтримуючи розвиток інновацій, заснованих унікальній соціальній взаємодіє. Це вимагає відходу від традиційних методів планування зверху вниз і переходу до

більш гнучких, адаптивних та інклюзивних підходів, які дозволяють кожному місту зберігати свою самобутність, використовуючи технології для поліпшення життя мешканців. Розвиток Smart Cities має йти рука об руку з розвитком місцевих спільнот, зміцненням їхньої культурної самобутності та сприянню їх сталому розвитку. Це вимагає від міських планувальників, архітекторів та розробників технологій не тільки технічної грамотності, але й глибокого розуміння гуманітарних та соціальних контекстів, в яких вони працюють.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дельоз Ж., Гваттарі Ф. Капіталізм та шизофренія: Анти-Едип. Київ, 1996. 384 с.
2. Маркевич К. Smart-інфраструктура у сталому розвитку міст: світовий досвід та перспективи України. Київ, 2021. 400 с.
3. Розумне місто майбутнього: Барселона. URL: <https://futurenow.com.ua/ru/umnyj-gorod-budushhego-barselona/> (дата звернення: 23.09.2023).
4. Станція моніторингу повітря, безкоштовний Wi-Fi та "розумне" освітлення: у Києві відкрили першу smart-вулицю. *Офіційний портал Києва*. 2019. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/stantsiya_monitoringu_povitrya_bezkoshtovniy_Wi-Fi_ta_rozumne_osvitlennya_u_kiyevi_vidkrili_pershu_smart-vulitsyu/ (дата звернення: 23.09.2023).
5. Шкуров Є., Єнін М., Коломієць Т., Лаундра К. Глобалізаційні процеси в сучасному місті. *Вісник НТУУ "КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. Київ, 2021. № 3 (51). С. 19–30.
6. Chen Y.-W., Mendy M. *Cultural Identity*. 2016. URL: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199756841/obo-9780199756841-0254.xml> (дата звернення: 23.09.2023).
7. Climate street (Klimaatstraat). 2016. URL: <https://amsterdamsmartcity.com/updates/project/climate-street> (дата звернення: 23.09.2023).
8. Karjalainen H. Cultural identity and its impact on today's multicultural organizations. *International Journal of Cross Cultural Management*. 2020. Vol. 20 (2). P. 249–262.
9. Kyvelou S., Bobolos N., Tsaligopoulos A. Exploring the Effects of "Smart City" in the Inner-City Fabric of the Mediterranean Metropolis: Towards a Bio-Cultural Sonic Diversity? *Heritage*. 2021. Vol. 4. P. 690–709.
10. Nooringsih K., Susanti R. Implementation of Smart City Concept for Sustainable Development in Semarang Old Town Area. In *2nd International Conference on Urban Design and Planning "Sustainable Urban Design and Development in Post-Pandemic World" 11/06/2022–11/06/2022 Online: IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2022.
11. Sandel D. Smart Cities Are 90 % Sociology and 10 % Infrastructure. *Advances in 21st Century Human Settlements*. 2016. P. 1033–1036.

12. Santos V., Santos C., Cardoso T. Use of Sociology Concepts as the Basis of a Model for Improving Accessibility in Smart Cities. *Procedia Computer Science*. 2015. Vol. 67. P. 409–418.

13. Smart city: розумні технології сучасного міста. *Kyivstar Business Hub*. 2019. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/smart-city-rozumni-tehnologiyi-suchasnogo-mista> (дата звернення: 23.09.2023).

14. Smart specialization strategy (S3). URL: https://www.interregeurope.eu/sites/default/files/inline/Smart_Specialisation_Strategy_S3_-_Policy_Brief.pdf (дата звернення: 23.09.2023).

15. Snis U., Olsson A., Bernhard I. Becoming a smart old town – How to manage stakeholder collaboration and cultural heritage. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*. 2021. Vol. 11 (4). P. 627–641.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Deloz, Zh., Gvattari, F. (1996). Kapitlizm ta shizofreniya: Anti-Edip [Capitalism and Schizophrenia: Anti-Oedipus]. Kyiv. (in Ukrainian).

2. Markevich, K. (2021). Smart-infrastruktura u stalomu rozvitku mist: svitoviy dosvid ta perspektivi Ukrayini [Smart Infrastructure in Sustainable Urban Development: Global Experience and Prospects for Ukraine]. Kyiv. (in Ukrainian).

3. Rozumne misto maybutn'ogo: Barselona. (2019). [Smart City of the Future: Barcelona]. URL: <https://futurenow.com.ua/ru/umnyj-gorod-budushhego-barselona/> (last accessed: 23.09.2023). (in Ukrainian).

4. Stantsiya monitoringu povitrya, bezkoshtovnyy Wi-Fi ta "rozumne" osviteniya: u Kyievi vidkryli pershu smart-vulitsu. (2019). [The First Smart Street Unveiled in Kyiv: Air Quality Monitoring Station, Free Wi-Fi, and Intelligent Lighting]. *Ofitsiyinyy portal Kyieva*. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/stantsiya_monitoringu_povitrya_bezkoshtovnyy_Wi-Fi_ta_rozumne_osvitlennya_u_kyievi_vidkryli_pershu_smart-vulitsu/ (last accessed: 23.09.2023). (in Ukrainian).

5. Shkurov, Ye., Yenin, M., Kolomiets, T., Laundra, K. (2021). Hlobalizatsiyni protsesy v suchasnomu misti [Globalization Processes in the Contemporary City]. *Visnyk NTUU "KPI" Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo*. Kyiv. № 3 (51). P. 19–30. (last accessed: 23.09.2023). (in Ukrainian).

6. Chen, Y.-W., Mendy, M. (2016). *Cultural Identity*. URL: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199756841/obo-9780199756841-0254.xml> (last accessed: 23.09.2023). (in English).

7. Climate street (Klimaatstraat). (2016). URL: <https://amsterdamsmartcity.com/updates/project/climate-street> (last accessed: 23.09.2023). (in English).

8. Karjalainen, H. (2020). Cultural identity and its impact on today's multicultural organizations. *International Journal of Cross Cultural Management*. Vol. 20 (2). P. 249–262. (last accessed: 23.09.2023). (in English).

9. Kyvelou, S., Bobolos, N., Tsaligopoulos, A. (2021). Exploring the Effects of "Smart City" in the Inner-City Fabric of the Mediterranean Metropolis: Towards a Bio-Cultural Sonic Diversity? *Heritage*. Vol. 4. P. 690–709. (last accessed: 23.09.2023). (in English).

10. Nooringsih, K., Susanti, R. (2022). Implementation of Smart City Concept for Sustainable Development in Semarang Old Town Area. In *2nd International Conference on Urban Design and Planning "Sustainable Urban Design and Development in Post-Pandemic World" 11/06/2022–11/06/2022 Online: IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. (last accessed: 23.09.2023). (in English).

11. Sandel, D. (2016). Smart Cities Are 90% Sociology and 10% Infrastructure. *Advances in 21st Century Human Settlements*. P. 1033–1036. (in English).

12. Santos, V., Santos, C., Cardoso, T. (2015). Use of Sociology Concepts as the Basis of a Model for Improving Accessibility in Smart Cities. *Procedia Computer Science*. Vol. 67. P. 409–418. (in English).

13. Smart city: розумні технології сучасного міста. (2019). [Smart City: Intelligent Technologies of the Modern Urban Environment]. *Kyivstar Business Hub*. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/smart-city-rozumni-tehnologiyi-suchasnogo-mista> (last accessed: 23.09.2023). (in Ukrainian).

14. Smart specialization strategy (S3). URL: https://www.interregeurope.eu/sites/default/files/inline/Smart_Specialisation_Strategy__S3_-_Policy_Brief.pdf (last accessed: 23.09.2023). (in English).

15. Snis, U., Olsson, A., Bernhard, I. (2021). Becoming a smart old town – How to manage stakeholder collaboration and cultural heritage. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*. Vol. 11 (4). P. 627–641. (in English).

Receive: September 27, 2023

Accepted: October 07, 2023